

ความสัมพันธ์ดี...โรงเรียนดี

โรงเรียนบ้านชำแจงแมง จังหวัดศรีสะเกษ

นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ เด็กเล็กอ่านเขียนไม่ได้ เด็กโตอ่านเขียนไม่คล่อง นักเรียนไม่สนใจการเรียน และไม่อยากเรียนหนังสือ คือปัญหาที่หมักหมมมาหลายปี คณะผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านชำแจงแมงจึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ CONNEXT ED ในโมเดลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL & PLC เพราะอยากรู้ว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่อยากเรียน พบว่าปัญหาอยู่ที่การสอนของครูที่เข้มงวดมากเกินไป ทำให้นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่อยากเรียน ครูจึงใช้กระบวนการจิตศึกษาเข้ามาช่วยลดช่องว่างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ใช้กิจกรรมประกอบจังหวะ เล่นเกม ร้องรำทำเพลง สร้างความสนุกสนานต้นตัว ชวนเด็กทำสมาธิหรือบอดี้สแกนเพื่อให้นักเรียนพร้อมรับการเรียนรู้ จนเด็กเล็กเชื่อฟังและให้ความร่วมมือกับครู และอยากมาเรียนมากขึ้น ไม่ค่อยขาดเรียนเหมือนก่อน

ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาพบว่า จิตศึกษาช่วยฝึกฝนให้นักเรียนมีสติสมาธิ รู้จักรับฟังคนอื่น และรู้ว่าสิ่งที่ตัวเองทำจะส่งผลอย่างไรและจะมีผลกระทบต่อใครบ้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นคุณค่าของเพื่อน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ก้าวพลาด ดิตยาเสพติด ดิตเกม จิตศึกษาได้ช่วยเปิดใจครูให้ลดความเข้มงวดลง รู้จักยืดหยุ่น ใจหลักเมตตา รับฟังและพยายามเข้าใจปัญหาชีวิตของเด็กแต่ละคน ทำให้เขาเปิดใจกล้าพูดคุยกับครู ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว จนความกดดันในใจลดลง และเราสามารถดึงเขากลับเข้าสู่ห้องเรียนได้

การเรียนการสอนแบบบูรณาการยังทำให้บทบาทของครูเปลี่ยนไป จากเดิมที่เคยบอกความรู้มา เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้นความคิด และให้กำลังใจแทน เช่น ถ้าเขาต้องการหาข้อมูลอะไร เขาควรจะไปหาใคร ทำอย่างไรจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับเวลาที่ชัดเจน ช่วงเวลาไหนที่หายไปต้องไปทำการบ้านมาเพิ่ม ครูจึงต้องเตรียมการสอนมากขึ้น และต้องเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ พยายามเข้าใจเด็ก รับฟังเด็กมากขึ้น ใช้เหตุผลในการพูดคุย ใจเย็น และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม ได้แสดงความคิดเห็น ส่งผลให้เด็กอยากเรียนหนังสือมากขึ้น

หลังจากเปลี่ยนมาใช้ในการเรียนการสอนแบบหน่วยบูรณาการได้ 2 ภาคเรียน พบว่า นักเรียนเครียดน้อยลง และรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น เด็กมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักการสืบค้นข้อมูล สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้วิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อีกทั้งยังกล้าพูดกล้านำเสนอ แม้เรื่องผลลัพธ์ทางด้านวิชาการจะยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจน แต่เห็นได้ชัดว่านักเรียนมีพัฒนาการหลายด้านดีขึ้น ทั้งเรื่องการพูด การฟัง การเขียน และการสื่อสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ยากในห้องเรียนแบบเก่า นอกจากนั้นเขายังได้ฝึกนิสัยเรื่องความตรงต่อเวลา บริหารจัดการเวลาเป็น สามารถทำงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ขณะที่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และคนในชุมชนก็เข้ามามีส่วนร่วม ให้คำปรึกษาแนะนำ และมีส่วนร่วมลงมือทำในกิจกรรมของโรงเรียนแทบทุกกิจกรรม

หาก “โรงเรียน” เปรียบเสมือนบ้านหลังที่ 2 ของนักเรียน การทำให้บ้านหลังที่ 2 เป็นบ้านที่แข็งแรงได้จะต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น ที่โรงเรียนบ้านชำแจงแมง ที่เปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด

โรงเรียนบ้านชำแจงแมง เป็นโรงเรียนเก่าแก่อยู่ในตำบลชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ผ่านมาโรงเรียนประสบปัญหา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านเขียนไม่คล่อง นักเรียนไม่สนใจการเรียน โรงเรียนจึงสมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ CONNEXT ED ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในโมเดลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL & PLC เพื่อค้นหานวัตกรรมใหม่มาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ครูกิ่ง-พรทิพา วาลตะคุ ครูแกนนำขับเคลื่อนโครงการ และครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เล่าว่า โรงเรียนบ้านชำแจงแมงเป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่มีผู้อำนวยการโรงเรียนมาดำรงตำแหน่งตั้งแต่เดือนกันยายน 2560 ปัจจุบันมีครูและบุคลากรรวม 22 คน และมีนักเรียน 312 คน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และมีบางส่วนพ่อแม่หย่าร้าง ต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ผู้ปกครองมีฐานะปานกลางถึงยากจน และมีหนี้สิน คนในชุมชนมีอาชีพหลักคือการทำนาปลูกข้าว ทำสวนผลไม้ และปลูกยางพารา บางส่วนมีอาชีพรับจ้าง เพราะต้องคร่ำเคร่งกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงไม่ค่อยมีเวลาดูแลบุตรหลาน

ปัญหาสำคัญที่โรงเรียนพบคือ นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ เด็กเล็กอ่านเขียนไม่ได้ เด็กโตอ่านเขียนไม่คล่อง นักเรียนไม่สนใจการเรียน และไม่อยากเรียนหนังสือ เป็นปัญหาหมักหมมมาหลายปี คณะผู้บริหารและครูจึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ CONNEXT ED ในโมเดลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL & PLC โดยเข้ารับการอบรม 5 วัน ทำให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านชำแจงแมงได้เรียนรู้การใช้เครื่องมือจิตศึกษา PBL และ PLC เพื่อนำมาปรับใช้ที่โรงเรียน รวมทั้งได้ร่วมกันจัดทำหน่วยบูรณาการของแต่ละระดับชั้นเพื่อนำมาใช้จริงในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2560

หาเหตุปัญหาคด้วย PLC แก้ปัญหาคด้วยจิตศึกษา

เมื่อกลับมาจากการอบรม คณะผู้บริหารและครูได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาขยายผลต่อในโรงเรียน ด้วยการจัดประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เริ่มจากการนำเครื่องมือ PLC มาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

“เหตุผลที่เลือกโมเดลนี้ เพราะเราอยากรู้ว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นักเรียนไม่ยอมเรียน โรงเรียนต้องทำอะไรเขาถึงอยากเรียน เชิญผู้ปกครอง นักเรียน และครูมาคุยกันในวง PLC เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาคิดหาทางแก้ไข” ครูกิ่งสะท้อน

ครูกิ่งบอกว่า ข้อมูลที่ได้จากวง PLC พบสาเหตุของปัญหาอยู่ที่การสอนของครูที่ตั้งใจสอนและเข้มงวดมากจนเกินไป ทำให้นักเรียนรู้สึกอึดอัดจนไม่ยอมเรียนหนังสือ ครูจึงใช้กระบวนการจิตศึกษา ซึ่งได้เรียนรู้มาจากการอบรมในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐเข้ามาช่วยลดช่องว่างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ เช่น ในช่วงเช้าหลังเคารพธงชาติเมื่อนักเรียนเข้าสู่ห้องเรียนแล้ว ครูต้องการให้นักเรียนสงบ

มีสติและสมาธิ ก็ใช้การทำสมาธิ หรือบอดีส์แกน เพื่อให้นักเรียนเตรียมพร้อมกับการเรียนรู้ หรือในช่วงบ่ายหลังรับประทานอาหารกลางวัน ครูต้องการให้นักเรียนสนุกและตื่นตัว ก็ใช้กิจกรรมประกอบจังหวะ เล่นเกม ร้องรำทำเพลงเข้ามาช่วย

ครูกัญยอมรับว่า ช่วงแรกๆ ที่ทำกระบวนการจิตศึกษา ครูยังไม่คุ้นชินทำให้มีความขลุกขลักอยู่บ้าง แต่พอทำไปได้ประมาณ 2 เดือนจึงเริ่มเข้าที่เข้าทาง อีกทั้งการใช้จิตศึกษาในเรื่องของวินัยเชิงบวก ลดการลงโทษ ลดการเปรียบเทียบ และการเปิดใจคุยกันในวงจิตศึกษา ช่วยให้นักเรียนในห้องเรียนดีขึ้น นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนดีขึ้น

ครูหน้อย-สมจิตต์ วงษ์โคตร ครูประจำชั้นอนุบาล 2 บอกว่า เมื่อก่อนเด็กอนุบาลมีสมาธิสั้น ไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน แต่เมื่อนำจิตศึกษามาใช้ ทำให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ปกครองสะท้อนกลับมาถึงการเปลี่ยนแปลงของเด็กๆ ทั้งการช่วยเหลืองานบ้านและอุปนิสัยที่ดีขึ้น ครูเองก็ภูมิใจเพราะเป็นผลมาจากการที่เราให้เขาทำที่โรงเรียนแล้วเขานำกลับไปทำที่บ้านด้วย

“พอนำกระบวนการจิตศึกษามาใช้พบว่าเด็กเล็กๆ ฟังเรา ให้ความร่วมมือกับเรา และอยากมาเรียนมากขึ้น ไม่ค่อยขาดเรียนเหมือนก่อน เมื่อเขาทำดี เราเลยให้ผู้ปกครองฟัง เขาก็จะได้รับคำชมจากผู้ปกครองด้วย” ครูหน้อยเล่า

ครูนิธ-นิรันดร โภคพันธ์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และครูผู้สอนวิชาบูรณาการชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 – 3 เล่าว่า จิตศึกษาทำให้เด็กสนุก มีความกระตือรือร้น ครูเองต้องปรับตัว จากเมื่อก่อนเป็นครูที่ดูเคร่งเครียดกับเด็กและการสอน ตอนนี้พยายามเข้าใจเด็ก รับฟังเขามากขึ้น หากเกิดปัญหาอะไร เราต้องพยายามหาเหตุผลมาพูดคุยกับเขา ใจเย็นและเปิดโอกาสให้เขามีส่วนร่วม ได้แสดงความคิดเห็น ส่งผลให้เขาอยากเรียนหนังสือมากขึ้น

“เมื่อก่อนเขาจะบอกว่าครูคะวันนี้ไม่ต้องสอนหรือคะ กลายเป็นว่าพอเด็กสนุก เขาจะมาถามเราเองว่าวันนี้เขาจะได้เรียนอะไร แล้วเขาจะรับผิดชอบงานมากขึ้น มีจิตอาสามากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงนี้น่าจะเป็นเพราะเขาเห็นคุณค่าในตัวเอง เมื่อเขาทำดี ครูก็ชื่นชมเขาในวง PLC ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่เมื่อก่อนเราคิดไม่ถึง” ครูนิธกล่าว

เช่นเดียวกับพี่ๆ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ครูพรทิพาสะท้อนว่า จิตศึกษาช่วยฝึกฝนให้นักเรียนมีสติ สมาธิ รู้จักรับฟังคนอื่น และรู้ว่าสิ่งที่ตัวเองทำจะส่งผลอย่างไรและจะมีผลกระทบต่อใครบ้าง นอกจากนั้นจิตศึกษายังทำให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นคุณค่าของเพื่อน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น

ส่วนนักเรียนหลายคนที่กำลังพลาด เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือติดเกมอย่างหนัก จิตศึกษาได้ช่วยเปิดใจครูให้ลดความเข้มงวดลง รู้จักยืดหยุ่น ใช้หลักเมตตา รับฟังและพยายามเข้าใจปัญหาชีวิต

ของเด็กแต่ละคน ทำให้เขาเปิดใจกล้าพูดคุยกับครู ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว จนความกดดันในใจลดลง และเราสามารถดึงเขากลับเข้าสู่ห้องเรียนได้ เป็นความสุขและความภาคภูมิใจของคนเป็นครูที่ได้ช่วยเหลือลูกศิษย์

สร้างทักษะและองค์ความรู้ด้วยหน่วยบูรณาการ PBL

ความเปลี่ยนแปลงประการต่อมาของโรงเรียน เกิดจากการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนของครู ภายหลังจากที่คณะครูได้เข้ารับการอบรมในโมดูล PBL & PLC แล้ว ทางโรงเรียนได้เปลี่ยนวิถีจัดการเรียนการสอนจากเดิมที่มีครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการสร้างความรู้ให้นักเรียนผ่านหน่วยบูรณาการ หรือ PBL ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2560 กับนักเรียนทุกระดับชั้น รวม 9 ระดับนับจากชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หน่วยบูรณาการที่คณะครูได้ร่วมกันออกแบบไว้แล้วตั้งแต่เข้ารับการอบรมในโมดูล มาใช้จัดการเรียนการสอนในคาบวิชาบูรณาการซึ่งโรงเรียนจัดให้มีในช่วง 3 คาบท้ายของวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน และได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำมากขึ้น

หน่วยบูรณาการทั้ง 9 ระดับชั้นของภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ได้แก่

ระดับชั้น	ชื่อหน่วยบูรณาการ	
	ภาคเรียนที่ 1/2560	ภาคเรียนที่ 2/2560
อนุบาล	ผีเสื้อแสนสวย	สี่มหัศจรรย์
ประถมศึกษาปีที่ 1	ครอบครัวของฉัน	โรงเรียนน่าอยู่
ประถมศึกษาปีที่ 2-3	ขยะ	ผักสวนครัวหัวใจพอเพียง
ประถมศึกษาปีที่ 4	อาชีพในชุมชน	นาข้าวสู่ครัวโลก
ประถมศึกษาปีที่ 5	กล้วยๆ	กล้วยไข่ภูเขาไฟ (b ยกกำลัง 2 ++)
ประถมศึกษาปีที่ 6	มหัศจรรย์พริก	เห็นเงินล้าน
มัธยมศึกษาปีที่ 1	ป่าต้นน้ำห้วยขยุง	ไก่อ่านมาแล้วจ้า
มัธยมศึกษาปีที่ 2		ผักกางมุ้ง
มัธยมศึกษาปีที่ 3	ข้าแฉงแมงน่าอยู่	นักสืบกาลเวลา

ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนในหน่วยบูรณาการ เช่น หน่วยบูรณาการของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 เรื่องข้าแฉงแมงน่าอยู่ ครูกึ่งให้โจทย์เด็กๆ ทั้งหมด 26 คน แบ่งกลุ่มตามหมู่บ้านที่ตัวเองอาศัยอยู่จำนวน 4 หมู่บ้าน ไปสืบค้นว่าอะไรที่ทำให้หมู่บ้านของตัวเองน่าอยู่ในหน่วยการเรียนรู้นี้ นักเรียนได้ลงชุมชนทำแผนที่เดินดิน สสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ จากนั้นจึงนำผลงานของแต่ละกลุ่มมาแชร์กันเป็นผังมโนทัศน์ ระหว่างทำงาน นักเรียนยังได้ฝึกฝนทักษะหลายอย่าง ทั้งการเข้าหาชุมชน มารยาทในการพบปะผู้หลักผู้ใหญ่ การสื่อสาร และการใช้ศิลปะในการทำแผนที่ชุมชนให้อ่านง่าย และสวยงาม

ต่อมาในภาคเรียนที่ 2 หน่วยบูรณาการ **เรื่องนักสืบ** กาลเวลา นักเรียนเสนอว่าต้องการศึกษาเรื่องชุมชนลงลึกไปอีกขั้น เช่น ทำไมชื่อหมู่บ้านต้องเป็นชื่อ “บ้านชำแจงแมง” ชื่อแจงแมงหมายถึงอะไร เมื่อไปสืบค้นและซักถามจากผู้เฒ่าผู้แก่แล้ว ทำให้ทราบว่า “แจงแมง” หมายถึงหญ้าชนิดหนึ่งคล้ายกก ส่วน “ชำ” หมายถึงพื้นที่ลุ่มมีน้ำมาก ดังนั้น “บ้านชำแจงแมง” จึงหมายถึงหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่ลุ่มมีน้ำมากและมีหญ้าแจงแมงขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เมื่อนักเรียนได้ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนจนครบถ้วนแล้ว ครูจึงแนะนำให้นักเรียนใช้เครื่องมือไทม์ไลน์ หรือเส้นเวลา มาลำดับเหตุการณ์ให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ตรงไหนยังไม่ชัด นักเรียนจะต้องไปสืบค้นเพิ่มเติม

การเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงทำให้บทบาทของครูเปลี่ยนไป จากเดิมที่เคยบอกความรู้มา เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้นความคิด และให้กำลังใจแทน เช่น ถ้าเขาต้องการหาข้อมูลอะไร เขาควรจะไปหาใคร ทำอย่างไรจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับเวลาที่ชัดเจน ช่วงเวลาไหนที่หายไปต้องไปทำการบ้านมาเพิ่ม ครูจึงต้องเตรียมการสอนมากขึ้น และต้องเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

หลังจากเปลี่ยนมาใช้ในการเรียนการสอนแบบหน่วยบูรณาการได้ 2 ภาคเรียน ครูก็พบว่านักเรียนเครียดน้อยลง และรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น เด็ก ๆ มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักการสืบค้นข้อมูลสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้วิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อีกทั้งกล้าพูดกล้านำเสนอ แม้เรื่องผลลัพธ์ทางด้านวิชาการจะยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจน แต่เห็นได้ชัดว่านักเรียนมีพัฒนาการหลายด้านดีขึ้น ทั้งเรื่องการพูด การฟัง การเขียน และการสื่อสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ยากในห้องเรียนแบบเก่านอกจากนั้นเขายังได้ฝึกนิสัยเรื่องความตรงต่อเวลา บริหารจัดการเวลาเป็น สามารถทำงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

ความสัมพันธ์ดี – โรงเรียนดี

ด้านมิติความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูพบว่า การนำกระบวนการ PLC มาใช้ทำให้รูปแบบและบรรยากาศการประชุมประจำเดือนของโรงเรียนเปลี่ยนไป จากเดิมที่เป็นการประชุมแบบมีหัวโต๊ะก็เปลี่ยนเป็นการนั่งล้อมวงคุยกัน เป็นบรรยากาศแบบสบายๆ ทำให้ครูรู้สึกผ่อนคลาย และเป็นกันเองมากขึ้น ครูจึงกล้าพูดคุยแลกเปลี่ยน ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว เมื่อครูคนหนึ่งพูด เพื่อนครูคนอื่นก็จะรับฟังช่วยกันคิด ช่วยกันเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา และในแต่ละสัปดาห์ ครูมักหาเวลา来做 PLC ร่วมกันเสมอๆ ต่างจากเมื่อก่อนที่ครูไม่คุยกัน ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตัวเอง การมีวง PLC เข้ามาทำให้สายสัมพันธ์ของครูแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง

ขณะที่ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนและผู้ปกครองถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของโรงเรียนบ้านชำแจงแมง โดยหลังจากเข้าร่วมโครงการ CONNEXT ED แล้ว โรงเรียนได้เปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเข้ามาร่วมคิด ร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ และมีส่วนร่วมลงมือทำในกิจกรรมของโรงเรียนแทบทุกกิจกรรม ไม่เฉพาะแต่กิจกรรมในวันสำคัญ แต่รวมไปถึงกิจกรรมอื่นๆ ใน

โรงเรียน เช่น กิจกรรมกีฬาดี และกิจกรรมเปิดบ้านแสดงผลงานปลายภาคเรียน ซึ่งมีผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้บรรยากาศภายในงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ครึกครื้น มากกว่าในอดีต

ผลรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ คณะครูโรงเรียนบ้านชำแ่งแมงสะท้อนว่า **มีปัจจัยความสำเร็จ** มาจากความร่วมแรงร่วมใจของครูแกนนำ และที่สำคัญคือการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน แม้ว่าในระยะแรกของการปรับเปลี่ยนอาจทำให้ครูมีภาระงานมากขึ้นนอกเหนือจากงานสอนประจำและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายอยู่เดิม อีกทั้งคาบสอนวิชาบูรณาการอาจใช้เวลามากเกินไป ทำให้กระทบเวลาสอนวิชาอื่น ซึ่งโรงเรียนจะปรับให้มีความเหมาะสมมากขึ้นต่อไป

สนุกกับการเรียนรู้

น้องน้ำทิพย์- นางสาวสุภาวดี เนียมพันธ์, น้องอ้อม-นางสาวสุนิษา สมเพ็ชร และ น้องเต็ง-นายชิตพล สมพงษ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เล่าว่าตนเองได้ทราบเรื่องการเข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชัฐมาตั้งแต่กลางภาคเรียนที่ 1 ของปี 2560 ตอนนั้นไม่รู้ว่าการเรียนแบบบูรณาการคืออะไร แรกๆ ยอมรับว่ากังวลอยู่บ้างเพราะเดิมนั่งเรียนหน้าห้องอยู่แล้ว การเรียนแบบบูรณาการอาจทำให้ต้องเรียนหนักมากกว่าเดิม แต่พอได้มาเรียนจริงๆก็รู้สึกสนุกสนาน และไม่ได้เรียนหนักอย่างที่คิด อีกทั้งยังได้ออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น

“เมื่อก่อนเราจะได้เรียนแต่ในห้องเรียนสี่เหลี่ยมแคบๆ แต่พอเราได้เรียนหน่วยบูรณาการทำให้เราได้ลงชุมชน ได้ซักถามข้อมูลที่เราไม่เคยรู้มาก่อน ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องใหม่ๆ และได้รู้จักชุมชนของตัวเองมากขึ้นจนเกิดเป็นความรักความผูกพันกับชุมชนของตัวเอง”
น้องน้ำทิพย์สะท้อน

การได้เข้าไปศึกษาของดีในชุมชน และศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนยังทำให้เด็กๆ ได้ฝึกฝนความอดทน ฝึกตั้งคำถามสัมภาษณ์ รู้จักการเก็บบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล การทำงานเป็นทีม และการเข้าหาผู้คนหลากหลายช่วงวัย น้องเต็งเล่าว่า **แรกๆ มีอายบ้าง จะสลับให้เพื่อนซักถาม แต่พอฝึกๆ ไปก็เริ่มชิน จนกล้าซักถามเองโดยไม่รู้สึกละอาย**

ส่วนเรื่องของการทำงานกับเพื่อน น้องอ้อมเล่าว่า การเรียนแบบหน่วยบูรณาการทำให้เธอและเพื่อนมีความรับผิดชอบต่องานมากขึ้น ไม่ละเลยงานที่ครูสั่ง และทำให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่เฉพาะแต่กับกลุ่มเพื่อนที่สนิท อีกทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนยังทำให้ได้เธอได้ต่อยอดความคิดและได้ความคิดใหม่ๆ

น้องหนูนา-เด็กหญิงจิระวรรณ นวนคำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร่วมแลกเปลี่ยนว่า เธอและเพื่อนๆ ได้เรียนหน่วยบูรณาการเรื่องการปลูกผักกางมุ้ง ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคใหม่ๆ ในการปลูกผักและได้ลงมือปลูกผักด้วยตัวเอง เช่น ผักคะน้า ผักสลัด พริก ผักชีลาว สะระแหน่ และรู้สึกดีใจที่เพื่อนๆ ช่วยเหลือกันดี ทุกคนสมัครใจผลัดเปลี่ยนกันมาดูแลแปลงผักในวันหยุด ที่สำคัญการเรียนรู้นี้ทำให้เธอกลายเป็นคนกล้าพูดกล้าตอบ ซึ่งอาจเป็นเพราะได้ลงมือทำด้วยตัวเองจนประสบผลสำเร็จ

ทางด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน **นางพุดระชาติ ยิ่งชาติ** อายุ 37 ปี คุณแม่ของน้องหนู

นา แสดงความคิดเห็นว่า ดีใจที่โครงการโรงเรียนประชารัฐเข้ามาที่โรงเรียน เพราะช่วยกระตุ้นให้โรงเรียนตื่นตัวและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ขณะเดียวกันก็เห็นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนดีขึ้น ครูเอาใจใส่นักเรียน เมื่อนักเรียนมีความสุข ผู้ปกครองก็มีความสุข อยากมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจและสมัครใจ

ส่วนความเปลี่ยนแปลงในตัวหนูนา พบว่าการสอนแบบหน่วยบูรณาการทำให้หนูนามีสมาธิจดจ่อกับงานที่ทำมากขึ้น แถมยังใส่ใจช่วยงานที่บ้าน ทั้งช่วยแม่ทำงานรับจ้าง และช่วยดูแลน้อง จากแต่เดิมจะรำคาญ ไม่ชอบให้น้องเข้าใกล้ ต้องไล่ให้ไปเล่นที่อื่น ตอนนี้ก็หันมาใส่ใจน้อง เมื่อเห็นเขาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แม่ก็ดีใจ หันไปยิ้มกับพ่อ บอกว่าเขาดีขึ้นนะ

ก้าวต่อไปคือพัฒนาให้ต่อเนื่อง - ยั่งยืน

พ่อประยูรณี เรืองเดช อายุ 49 ปี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านชำแฉงแมง สะท้อนความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนว่า ภายหลังจากที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนประชารัฐ ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของครูและนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ครูมีการเยี่ยมบ้านพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง เป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นในครูและโรงเรียน เป็นภาพใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ตัวเองในฐานะกรรมการสถานศึกษายินดีให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน และหวังว่าทางโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้ทำโครงการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

“หากโรงเรียนและครูใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างนี้ต่อไป ภายใน 3 ปี 5 ปี คิดว่าโรงเรียนของเราน่าจะมีคุณภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนในเมือง พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถไว้วางใจให้เด็ก ๆ มาเรียนกับเรา ไม่จำเป็นต้องส่งเขาไปเรียนนอกพื้นที่เหมือนที่ผ่านมา” พ่อประยูรณี กล่าว

สุดท้ายที่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูแกนนำโรงเรียนบ้านชำแจงแมง ซึ่งเป็น Change Agent หรือผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดให้เกิดขึ้น ครูกึ่งสะท้อนว่า ตลอด 1 ปีของการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนพระราชวัง ครูแกนนำทุกคนรู้สึกพึงพอใจกับผลของการขับเคลื่อน อีกทั้งได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของตัวเอง โดยเฉพาะในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกต่อนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อครูมองพวกเขาด้วยสายตาใหม่ ทำให้ครูรักและปรารถนาดีกับเด็กมากขึ้น เมื่อความคิดเปลี่ยน ท่าทีของครูจึงเปลี่ยน ส่งผลให้วิถีเรียนวิถีสอนเปลี่ยน เกิดผลลัพธ์เป็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เมื่อผู้ปกครองเห็นความเปลี่ยนแปลงของลูกหลานก็เข้าใจครูมากขึ้น และให้การสนับสนุนครูทุกเรื่องเพื่อพัฒนาตัวศิษย์

"อันดับแรกคือเราคิดว่าถ้าเราไม่เปลี่ยน เด็กจะไม่เข้าใจเราแน่ ลองคิดดูว่าแต่ก่อนเราดูขนาดนั้น เด็กยังรักเรา แล้วเรายังจะดูเขาไปทำไม เลยคิดว่าถ้าเราเปลี่ยน เด็กเขาน่าจะดีขึ้น ครูจึงเปลี่ยนทั้งพฤติกรรมส่วนตัวและพฤติกรรมการสอน ทำอย่างไรให้เด็กเขาอยากเรียน ถ้าเขาได้เรียนในสิ่งที่เขาชอบ เขาน่าจะทำได้ดี ก็ขอให้เขามาเรียนก่อน แล้วเรื่องความเก่งค่อยตามมาทีหลัง เมื่อเราปรับตัวเองลง สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวย เด็กก็เปิดใจ กล้าพูดกล้าแสดงออก เรียนและทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ซึ่งเป็นบรรยากาศแบบที่เราไม่เคยมีมาก่อน" ครูกึ่งกล่าวปิดท้าย

วันนี้ โรงเรียนบ้านชำแจงแมงได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าโรงเรียนสามารถเป็นบ้านหลังที่ 2 ของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ด้วยการยึดโยงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นพลังสำคัญในการบ่มเพาะลูกหลานให้เป็นที่กำลังของชุมชนสืบไป

////////////////////////////////////